

Republika e Kosovës
Republika Kosova / Republic of Kosovo
Qeveria / Vlada / Government

Ministria e Diasporës / Ministarstvo za Diasporu / Ministry of Diaspora

Strategija

za Dijasporu i Migraciju

2013 - 2018

Priština, jul 2013

Sadržaj

I.	IZVRŠNI REZIME.....	Error! Bookmark not defined.
1.1	O Strategiji	Error! Bookmark not defined.
2.1	Istorijat Dijaspore Kosova	Error! Bookmark not defined.
3.1	Uloga dijasporе za slobodu i nezavisnost Kosova	Error! Bookmark not defined.
4.1	Kosova za dijasporu.....	Error! Bookmark not defined.
II.	RAZLOZI IZRADE STRATEGIJU ZA DIJASPORU I MIGRACIJU.....	Error! Bookmark not defined.
III.	UVOD.....	Error! Bookmark not defined.
IV.	PRAVNA I ZAKONSKA OSNOVA	Error! Bookmark not defined.
V.	OPŠTE NAČELO	Error! Bookmark not defined.
VI.	METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJU	Error! Bookmark not defined.
VII.	VIZIJA STRATEGIJE	14
VIII.	MISIJA STRATEGIJE	14
IX.	ANALIZA STANJA	Error! Bookmark not defined.
9.1	Faze i razlozi migracije	Error! Bookmark not defined.
9.2	Političko predstavljanje i učešće u donošenju odluka	16
9.3	Očuvanje kulturnog i jezičkog identiteta	Error! Bookmark not defined.
9.4	Integracija u zemlji domaćina	18
9.5	Potencijali i perspektive dijasporе na ekonomski razvoju	Error! Bookmark not defined.
X.	OPŠTI CILJEVI STRATEGIJE	Error! Bookmark not defined.
XI	PROMOVISANJE SOCIJALNIH I POLITIČKIH PRAVA DIJASPORE	Error! Bookmark not defined.
11.1	Stvaranje institucionalni okvir za Političko predstavljanje dijasporе i učešće u donošenju odluka i kreiranje politika.. ..	Error! Bookmark not defined.
11.2	Stvaranje registra za dijasporu	Error! Bookmark not defined.
11.3	Poboljšanje usluga za dijasporu kroz jačanje kancelarije/zvaničnici za vezu sa dijasporom	Error! Bookmark not defined.
11.4	Olakšavanje povratka penzionera i drugih.....	Error! Bookmark not defined.
XII	OČUVANJE IDENTITETA I JAČANJE VEZA SA DIJASPOROM	Error! Bookmark not defined.
12.1	Očuvanje maternjeg jezika kroz edukativne i kulturne programe za dijasporu	Error! Bookmark not defined.
12.2	Javna diplomatija / promocija državnog identiteta	Error! Bookmark not defined.
12.3	Jačanje uloga medija u jačanju veza sa dijasporom.....	Error! Bookmark not defined.
12.4	Olskšice za mlade iz dijasporе da studiraju na univerzitetima na Kosovu	Error! Bookmark not defined.

- 12.5 Dijaspора i Nauka **Error! Bookmark not defined.**
- XIII INTEGRACIJA PRIPADNIKA DIJASPORE U ZEMLJAMA U KOJIMA ŽIVE **Error! Bookmark not defined.**
- 13.1 Pomoć u organizovanju dijaspore, kako bi se olakšala integracija . **Error! Bookmark not defined.**
- 13.2 Promovisanje prava i obaveza pripadnika dijaspore **Error! Bookmark not defined.**
- 13.3 Saradnja Dijaspору sa nadležnim organima (saradnja na centralnim, regionalnim i lokalnim nivou)..... **Error! Bookmark not defined.**
- XIV UKLJUČIVANJE DIJASPORE U SOCIO-EKONOMSKI RAZVOJ..... **Error! Bookmark not defined.**
- 14.1 Jaćanje saradnje sa dijasporom za održiv ekonomski razvoj Kosova.... **Error! Bookmark not defined.**
- 14.2 Promociju investicije iz dijaspore **Error! Bookmark not defined.**
- 14.3 Olakšanje investicije za Dijaspору..... **Error! Bookmark not defined.**
- 14.4 Promovisanje povratka ljudskih potencijala **Error! Bookmark not defined.**
- XV. PRAĆENJE I PROVOĐENJE **Error! Bookmark not defined.**
- XVI. ZAKLJUČAK **Error! Bookmark not defined.**

[Aneks. Akcioni plan](#)

LIST SKRAČENICA

MzD	Ministarstvo za Dijasporu
MONT	Ministarstvo za Obrazovanje Nauka i Tehnologiju
MUP	Ministarstvo Unutrašnjih Poslova
MIP	Ministarstvo Inostranih Poslova
MTI	Ministarstvo za Trgovinu i Industriju
MER	Ministarstvo za Ekonomski Razvoj
MRSZ	Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite
MF	Ministarstvo za Finansije
MOKS	Ministarstvo za Omladinu Kulturu i Sporta
PU	Prištinski Univerzitet
APIK	Agencija za Promociju Investicija na Kosovu
UNDP	Program Ujedinjenih Nacija za Razvoj
IOM	Međunarodna Organizacija za Migraciju
D4D	Demokratija za Razvoj
DfD	Dijaspora za Razvoj
KCKDM	Kulturni Centri Kosova za Dijasporu i Migraciju
RTK	Radio Televizija Kosova
ACR	Agencija za Civilnu registraciju
NVO	Nevladine Organizacije
PSK	Poslovni Savez Kosova
APKK	Američka Privredna Komora na Kosovu

I. IZVRŠNI REZIME

1.1 O Strategiju

Politički dokument, "Strategija za Dijasporu i Migraciju 2013-2018", održava obaveze Vlade Republike Kosova i njenu posvećnost za jačanje podršku i saradnju sa deo naroda koji se fizički nalaze van njene teritorije.

Strategija za Dijasporu i Migraciju je prvi strateški dokument Vlade Republike Kosova, koji ima za cilj da se kroz konkretne akcije da obezbedi, jačanje političke i socijalne prava dijaspore, očuvanje kulturog i jezičog identiteta dijaspore, izbegavanje asimilacije, pomoć za integraciju u zemljama u kojima žive i maksimalne administrativne i zakonske olakšice za onima koji žele da pomogne ekonomski razvoj svoje zemlje.

Iza ove Strategije takođe ima za cilj što bolje organizovanje dijaspore Kosova pomažući jačanje umrežavanje organizacija, udruženja ili saveza kosovske dijaspore širom sveta pod idejom jačanja svoju ulogu.

Kroz Strategije i Akcionog Plana za Dijasporu i Migraciju trebalo da kulminira saradnje između Dijaspore i Vlade, odnosno između svih ministarstva, opštinama i drugih institucija čije su njene aktivnosti predviđeno vezanje sa dijasporom u ovom dokumentu.

Ovaj političkih dokumenat podeljen na dva dela: - "Strategija za Dijasporu i Migraciju", i "Akциони Plan". Akcioni Plan sadrži širok spektar mera i aktivnosti za koje se očekuje da se razvijaju u godinama tokom petogodišnjeg perioda.

Sektor koji su uključeni u ova dva dokumenta i koje se odredi na taljem tekstu kao strateški ciljevi koje se bavi o uključivanje neophodnih mera koji će preduzimati Vlada Republike Kosova u pravnom, strateškom i političkom smislu za dijasporu.

Specifični ciljevi, aktivnosti, odgovornosti, vrednosti budzeta Strategiji je detaljno navedeno u matrici Akcionog Plana, u kojoj povezivaju konkretne aktivnosti sa merljivim rezultatima i identifikuje se odgovorne institucije za njihovo finansiranje.

Da imaju jaču duhovne veze i institucionalne između Kosovu i Dijasporu, Republika Kosova izrade ovaj politički dokumenat gde za jedno petogodišnji period (2013-2018) ima za cilj da sprovodi ove opšte ciljeva Strategije:

- Promovisanje i unapredjenje političkih i socijalnih prava dijaspore;
- Očuvanje identiteta i jačanje veza sa Dijasporom;
- Integracija pripadnika dijaspore u zemljama u kojima žive; i
- Olakšavanje učešće dijaspore u socio-ekonomskom razvoju.

Ovi ciljevi su u velikoj meri sastavni deo razvoja politiku koju pratila je Vlada Kosova i posebno Ministarstvo za Dijasporu, da se obezbedi napredovanje ulogu dijaspore na donošenje odluka, očuvanje jezika, kulturu i tradiciju zemljog porekla kao i stvaranje uslova i bolje mogućnosti za povoljne tržišta za nove biznisa iz dijaspore na Kosovu.

Ciljevi strategije, odredjuje nosioci zadatka i aktivnosti, za period od pet godina, da stvori potrebne uslovi za sistematsko promociju vrednosti ove zajednice i da podržava da istražuje najbolje forme organizacije i komunikacije sa zemljom porekla i zemljama gde žve, da pokrene svoj kreativni potencijal u projektima od zajedničkog interesa.

Osnivanje posebnog Skupštinskog Komisiju za dijasporu će dopuniti artikulacije potreba dijaspore . Svaki od četiri opštih ciljevi sastoji i strateški ciljevi koji će da bude upisane u “Opšti Ciljevi Strategije”.

1.2 Istorijat Dijaspore Kosova

Kosovska Dijaspore je potencijal sa velikom vrednošću. Uprkos tome što se nalazi van teritorije svoje zemlje, ona je sastavni deo kulturne i materijalne istoriji naroda Republike Kosova.

Definicija pripadnik dijaspore, predstavlja jednu teorijski izazov, uzimajući u obziru teškoće na odredjivanje ove zajednice.

Ali sa Zakonom Br. 04/L 095 za Dijasporu i Migraciju pokušano je da se definiše ova nocija, predstavljeno je jedna veoma opštu definicije, migrant ili pripadnik dijaspore i migracije je- “svako lice koje boravi van Republike Kosova i koje je rođeno ili ima porodično poreklo sa Kosova”.

Imajući u vidu procenat stanovništva zemlje porekla, Kosovo se smatra jedno od zemlje sa veoma veliki broj dijaspora. Migracija u inostranstvo dogodilo kroz različite faze. Počeci naseljavanja kosovske dijaspora veruje se da je od početka prve polovine prošlog veka, na masovni načinu više od stotina hiljada porodica prošli su kroz žestoku kampanju progona i čišćenja od Vlade Srbije. Većina od njih su u Turskoj.

Danas albanska zajednica u ovoj zemlji veruje se da je veoma velika (i dalje nedostaje precizne statistike) gde veliki deo od njih i danas sačuvaju svoj jezik i običaje, a ostatak je u potpunost je integrisana u turskoj društvi.

Od tada imigracija je bio kontinuirano karakteristika kosovskog društva. Isključujući periodu posle rata na Kosovu, trendovi migracije vođene su od proganjanja sistema bivšog Jugoslaviju iz političkih razloga, onda ekonomskih razloga, itd. u tom smislu pitanje očuvanje jezika i nacionalnog identiteta kao i jačanje veza sa dijasporom i dalje ostaje važan cilj Republike Kosova, kako bi se izbegli asimilaciju zajednice i rezikuje se da izgube ovaj deo našeg društva. Kosovska dijaspora je uglavnom distribuirana širom sveta, ali, još uvek je bila i ostala najbolja veza Kosova sa zemljama u kojima dijaspora živi i radi. Osim svoje distribuciju, uglavnom u zapadnim zemljama, kosovske dijasporu karakteriše njegove integracije u zemljama u kojima žive i rade ka i mlade generacije koje su rodjene i odrasle u inostranstvo. Distribucija, decenijskog delovanje dijaspora, su elementi koji se predstavljaju njegovu potencijal koji imao i ima poseban značaj za Kosovo.

1.3 Uloga dijaspora za slobodu i nezavisnost Kosova

Kosovska Dijaspора decenijama je odigrao veoma važnu ulogu i održavao živu političku, socijalnu i kulturnu života na Kosovu. Kosovska Dijaspора je bila glavna arterija koja je održavao u životu život na Kosovu u najkritičijim godinama za Kosovu i njegovu sudbinu na krajem prošlog veka. Posebno važnu ulogu dijaspora odigrao tokom 90-99 godine, gde dijaspora finansirala je obrazovni i zdravstveni nezavisni sistem na Kosovu.

Još jedno izuzetno važnu ulogu dijaspora je odigrao i na podizanje svesti o pitanju kosovskih albanaca za nasilju i represiju protiv njima od strane Miloševićkog režima. Dijaspора se smatra kao glavni promotor i pobornik rata za slobodu i nezavisnost Kosova.

Posle završetka rata u 1999 godine i uspostavljanja medjunarodne administracije na Kosovu, UNMIK-a, uloga kosovske dijaspora počelo da se smanjati i gradualno sa razvojem u zemlju napravljeno je jaz između Kosova i Dijaspore i oslabio je odnose između Kosova-Dijaspore. Posle rata puno organizacija, nepolitičke i političke asocijacija koje su radili u dijaspori usporenilo su svoju aktivnošću, i jedan broj aktivista koji su radili u dijaspori vratili su u Kosovu sa angažovanjem na političkom i ekonomskom životu na Kosovu.

1.4 Kosova za dijasporu

Posle proglašenja nezavisnosti Kosova u 2008 god. i prelaza iz privremenih institucija u onima državnog sa punu pravnu i političku odgovornosti, Republika Kosova je počela da preduzima ozbiljne korake u prvcu jačnje veza sa dijasporom u institucionalnom smislu.

Vlada Republike Kosova u 2011 god. osnovilo je Ministarstvu za Dijasporu kao naslednik Agenciju za Migraciju koja je poslovaio je u okviru Ureda Premijera. Ministarstvo za Dijasporu ima za misiju jačanje saradnje u institucionalnim linijama između Vlade Republike Kosova i Dijaspore. Pored toga, ona ima za cilj da promoviše, očuvanje i negovanje kulturnog, jezičkog i nastavnog identiteta migranata, izradu odgovarajućih zakona ili kroz raznih programe.

Ministarstvo za Dijasporu je izradilo je politiku za uključivanje dijasporu na političku i socijalnu života u zemlji kao i za promovisanje i očuvanje jezika, tradiciju i kulturu, kao što su: proces pripreme zakonske i institucionalne osnove zajedno sa Republikom Albanijom, za izradu jedinstveni plan i program za učenje jezika i nacionalnom kulturu u školama za dopunske nastave u dijaspori. Takođe, počela je otvaranje Kulturnih Centara Kosova za dijasporu i migraciju. Prvi Kulturnih Centar je otvoren u Republici Turskoj, dok je u procesu otvaranje ostale centrih u zemljama sa interesu za dijasporu i migraciju i za državu Kosova.

Takođe, pored inicijative na centralnom nivou ima pokušaja i na lokalnom nivou za jačanje veze sa dijasporom i pružanje boljih usluga za njih. Možeme reći da su sve opštine na Kosovu otvorili su posebne kancelarije za dijasporu, ili imenovali su zvaničnici.

II. RAZLOZI IZRADE STRATEGIJU ZA DIJASPORU I MIGRACIJU

Imajući u vidu veliki doprinos dijaspore kao za slobodu i nezavisnost zemlje, doprinos na smislu remitanca, Kosova sada ocenjuje da dijaspora ima potrebe za podršku na očuvanje jezika, kulturu i identiteta u zemljama gde oni žive, ali s druge strane Dijaspora može da pruža doprinos u drugim oblicima koji direktno utiče na ekonomski razvoj zemlja.

Ovo uključuje direktne investicije u poslovanju, filantropske doprinose, razvoj međunarodne tržište i veze biznesa kao i transfer znanja i iskustva dobijene u inostranstvo.

Pošto Kosova nastavlja da bude najmlađa država u Evropi, njena dijaspora ima značajnu ulogu u pozitivnom odraz društva u očima zapadnim društvima. Dakle, dijaspora može da igra izuzetnu veliku ulogu u stvaranje pozitivnog imiđa Republike Kosova u odnosu sa druge države.

Uprkos činjenice da je tokom periodu međunarodnog administracije na Kosovu dijaspora ostao bez institucionalnu podršku, sada došao do podizanje svesta o potencijalno angažovanje dijaspore, ali ne samo na jednosmerno liniju samo na profitabilnost.

Iz tog razloga kao mnogo zemlje sveta, i Vlada Republike Kosova stavila u okviru svojih prioriteta, potrebu da vode aktivniju ulogu u vezi sa dijasporom u cilju uključivanja ovaj deo društva u razvoju njihovu zemlje.

III. UVOD

Iako primećeno da je od nezavisnost Kosova, izvestano napredak u pogledu stvaranja podsticajnog politike Vlade Kosova prema Dijaspore koje su usmerene na usvajanje potrebnih zakona za uspostavljanje institucionalnih linija komunikacije, međutim da postigne do zadovoljnog situacija ostaje još puno da se radi.

Najveći pravni i politički akt u zemlji, Ustav Republike Kosova, obavezuje državne institucije za zaštitu interesa svojih građana koji žive van svoje teritorije. Za bolju zaštitu za svojih građana koji žive van teritorije Republike Kosove, Vlada preduzela mnogo drugih korake na donošenje zakona, kao što su: Zakon o Dijaspори i Migraciji, Zakon o Državljanstvo, Zakon o Diplomatskim i Konzularnim Uslugama Republike Kosova, Zakon o Nacionalnim Izborima, kao i niz drugih zakona.

Zakon Br. 04/L-095 o Dijaspори i Migraciji u članu 4 stav 1.11 propisano je da Ministarstvo za Dijaspору "Priprema, koordinira i nadzire sprovođenje strateškog plana za Dijaspору i Migraciju". Ali, jedan od najvećih izazova sa kojima Vlada Republike Kosove može se suočiti u budući u odnosi sa dijasporom i stvaranje uslova za predstavljenje dijaspore u Skupštini Republike Kosova kroz rezervne mesta za dijasporu. Takav stvar potraženo je u većini sastanka koje je Ministarstvo za Dijaspору održavao sa sunarodnici gotovo svim evropskim zemljama, u SAD i Kanadi.

Trenutno mogućnost kosovskih institucija da odgovore na ove zahteve i dalje ostaje malo. To je zato što takav stvar ima direktnu uticaja na promene Ustava Republike Kosova, koji ne može da se uradi u srednjoročnom periodu. Međutim, pronalaženje mogućnosti i predstavljanje dijaspore ostaje prioritet i u budućnosti. U ovom pravcu počelo početna inicijativa, gde Ministarstvo za Dijaspору obratio sa zahtevom Komisije za ustavne i izborne reforme, da se rezervišе za dijasporu 5 sedište u Skupštini Republike Kosova.

Kao što je definisano i u Dekleraciju Srednjoročne Prioritetne Politike 2014-2014, politike u službi dijaspore će se nataviti u pravcu kontinuiranog razvoja i izgradnje kapaciteta, podržavanje na očuvanje identiteta, organizovanje dopunskog nastava, promovisanje investicije dijaspore na Kosovu, itd. Projekti i aktivnosti u ovoj oblasti u srednjoročnom periodu su: u srednjoročnom predviđenom periodu predviđa stvaranje registar za dijasporu, nastavljanje sa otvaranje Kulturnih Centara Kosova u Dijaspори, otvaranje sekcije muzeja za dijasporu i migraciju na Kosovu, u okviru Nacionalnog Muzeja, itd.

IV. PRAVNA I ZAKONSKA OSNOVA

Osima adresiranje potrebe Dijaspore i prioriteta Vlade Republike Kosova, Strategija za Dijasporu i Migraciju je izradena u osnovu i u skladu sa brojnim normativnim važećim akta u Republici Kosovo, a to su:

- Ustav Republike Kosovo;
- Zakon o Dijaspori i Migraciji Br. 04/L-095;
- Zakon o Državljanstvo Kosova Br.03/L-034;
- Zakon o Diplomatskih i Konzularnih Usluga Republike Kosova, Br.03/L-125;
- Zakon o Opštim Izborima (za Skupštini Republike Kosova) Br.03/L-73;
- Deklaracija Srednjoročne Prioritetne Politika 2014-2016 Vlade Republike Kosova;
- Odluka Ministarstva za Dijasporu za Izradu Strategiju za Dijasporu i Migraciju; kao i nekoliko administrativnih propisa i smernica.

V. OPŠTE NAČELA

Preduzete aktivnosti od svih relevantnih aktera na Kosovu u skladu sa Strategijom za Dijasporu i Migraciju će se zasnivati na sledećih opštih načela.

Načela Ustavnosti - Traži od svih institucija Republike Kosova da se maksimalno potrudu za interese naroda Kosova bez obzira jel žive unutar ili van zemlje. U tom smislu, Institucije Republike Kosovo će nastaviti da se brine i podržati svaku potrebu koju ima dijaspora;

Načela zakonodavstva – Traži od svih institucija Kosova kao na centralnom nivou tako i na lokalnom nivou da poštuje svaku aktivnost u okviru svoje dužnosti i odgovornosti u pogledu jačanje podrške za dijasporu; dopunu postojećih zakona ili proglašenje novih zakona koji će jačati podršku za dijasporu;

Politička volja – Traži od političke vlasti da efikasno demonstriraju mogućnost stvaranja posebnog skupštinskog komisiju za dijasporu, koji će se obratiti Skupštini Republici Kosova sve pitanjima koji su u vezi sa interesom za Dijasporu;

Načela mogućnosti glasanja – Traži od državne vlasti Kosova da stvaraju uslove i mogućnosti za glasanje za svih pripadnika dijaspore. To se predviđa i u Zakonom o Izborima koji tačno predviđa da pravo za glasanje imaju svih građani Republike i oni koji žive van njene teritorije;

Načela pristupa na donošenju odluka - Traži aktivno učešće dijaspore u procesima donošenja odluka i kreiranje politika kroz konsultacije, javne rasprave ili slične aktivnosti. Svi zakoni, strategije, razvojne planovi ili slične dokumenti koju ima direktni uticaj na dijaspori ili su od posebnog interesa za dijasporu, trebalo bi se unapred raspravljati sa dijasporom pre nego što se stupa na snazi.

Načela kooperativnosti - Poziva sve odgovorne institucije za sprovođenje Strategiju i svoju akcioni plan da sarađuju u dobroj nameri i u skladu sa dogovorenim ciljevima i merama, koje zahtevaju medjuinstitucionalnu saradnju;

Načela sveuključivanja - traži od državne institucije, civilnog društva i drugih mehanizma da obezbedi maksimalan napredak u saradnji sa Dijasporom, takođe: - traži od svih kosovskih društva unutar teritorije Republike da nastavljaju da održavaju jake veze sa ostalim članovima porodice koji su u dijaspori. Održavanjem snažne veze svaki građan Kosova doprinosi na očuvanje kulture, jezika, tradicije i običaja zemlje poreka.

VI. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJU

U skladu sa Zakonom Br.04/L-095 o Dijaspori i Migraciji, i u saradnji sa drugim javnim institucijama i organizacijama civilnog društva, Ministarstvo za Dijasporu pripremilo je Projekt-Strategiju za Dijasporu i Migraciju za period 2013-2018.

Proces je počeo sa prethodne konsultacije sa različitim institucionalnim aktera i civilnog društva u izradi plana za izradu preliminarnog nacрта glavnih prioriteta.

U cilju pripremu ovog dokumenta, 31.01 – 02.02.2013 organizovano je prva radionica u kojoj su učestvovali predstavnici iz: Ureda Premijera, Ministarstvo za Dijasporu, Ministarstvo Unutrašnjih Poslova, Ministarstvo Inostranih Poslova, Agencija Civilnog Registracija, Ministarstvo Obrazovanje Nauka i Tehnologije, Ministarstva Rada i Socioalno Zaštitu, Ministarstvo Finansije, Ministarstvo za Kulturu Omladinu i Sporta, Albanološki Institut, Prištinski Univerzitet, Radio Televizija Kosova, Predstavnici iz Dijaspore, Agencija Statistike Kosova, Ministarstvo za Trgovinu i Industriji, Ministarstvo Ekonomskog Razvoja, Carina Kosova, Predstavnici NVO-je, DfD, D4D, RIINVEST, Poslovni Savez Kosova, Američka Privredna Komora, predstavnici međunarodnih donatorskih organizacija kao što su: IOM, UNDP i Švajcarsku Kancelariji za Saradnju.

Radionici su pomagali 4 konsultanta koji su finansirani od strane UNDP-a koji su olakšali rada 4 radne grupe, koji su radili na pripremi 4 stuba Projekt-Strategiju za Dijasporu i Migraciju.

S'obzirom da dokumenat referiše se za dijasporu, Ministarstvo za Dijasporu dizajnirao je intenzivan proces konsultacija sa dijasporom u zemljama gde žive i rade dijaspora. U tom cilju, održane javne rasprave u Nemačkoj (Minhen, Štuttgart, Dizeldorf, Hamburg, Hanover, Berlin), Švajcarskoj (Ženeva i Cirihi), Belgiju (Brisel), Francuskoj (Pariz), Sloveniji (Ljubljana), Hrvatskoj (Zagreb), Austriji (Beč i Linc), Švedskoj (Malmo), Norveškoj (Oslo), Finskoj (Helsinki), Italiji (Trevizo), Kanadi (Hamilton) i SAD (Nju Jork i Čikago).

Od svih ovih susreta pripremljeni su izveštaje sa primljenih preporukama iz dijaspore i raspravljene u okviru Komisiju za izradu Projekt-Strategiju za Dijasporu i Migraciju u drugoj radionici koja je održano od 20.05-24.05.2013. U ovom radionici prisustvovali akteri od prve radionici i diskutirano je izveštaje zajedno sa predstavljene preporukama od strane konsultanta koji je bio angažovan od strane IOM-a.

Kroz diskusiju metodologije i posvećenosti svih učesnika su konačno završeni četiri opšte ciljevi i strateške ciljevi, uključujući preporuke i ideje aktivista, predstavnika i profesionalaca iz dijaspore da pomagaju u postizanje realnih ciljeva za sprovođenje Strategije.

Tokom procesa izrade Strategije za Dijasporu i Migraciju, uzimane se u obzir i drugih pravni i stateški akti i prioriteta Vlade Republike Kosova sadržane u Deklaraciju Srednjoročnu Prioritetne Politika 2014-2016 kao i istražavanje od strane RIINVEST-a, Centralne Banke Kosova, istraživanje od strane UNDP-a, IOM-a, DfD-a itd.

VII. VIZIJA STRATEGIJE

Podrška za dijasporu za njenu jačanje kroz jednog odgovarajući i efikasan institucionalni sistem će biti u stanju da pomogne dijasporu na očuvanje nacionalne vrednosti. Da bi stigli do konkretne rezultate u tom pravcu, ali i da stvori jake mostove saradnje koje će pokazati realnost o duhovnu vezu između dijaspore i Kosova.

VIII. MISIJA STRATEGIJE

Kosovski državni vlasti na svim nivoima i drugi učesnici su odlučni da poboljšavaju i pojačaju veze sa dijasporom na institucionalnim linija. Vlada Republike Kosova će nastavljada razvija isaradnju sa dijasporom i da pomogne dijasporu sa svim mogućnostima kao na politički, pravni i ljudski kapaciteta, da ga pomogne dijasporu stalno kada ona ima potrebe za njenu zemlju porekla.

IX. ANALIZA SITUACIJE

Imajući u vidu procenat sa stanovništva zemlje poreka, Kosovo se smatra jednom od zemlja sa veoma velikim broju dijaspora.

9.1 Periodi i razlozi za migraciju

Centralna Banka Kosova u svom objavljenom izveštaju u 2008 god., podelio je faze migracije kosovara, gde podelio na tri faze migraciju od 800 hiljada kosovara, 14 % tokom 1960-1980 godine, tokom 90 godine oko 59 % i tokom ratu 1998/99 oko 27 %. U ovim podacima nije uključeno period migracije za Turskoj.

Iz globalne perspektive, predpostavlja se da ima oko 215 miliona ljudi u svetu koji žive u jednom zemlju koja se razlikuje od zemlja u kojoj su rođeni, broj koji je utrostručio zadnjih 30 godina. Oni žive u jednom svetu koji je vise globalizovana, povezivana i međuzavisna nego ikada ranije. Različitih zemlje počeli su da svataju da ova dijaspora predstavlja važan izvor dok je u prošlosti malo država radili su sa njima, sada je drugačije, možemo reći svi države pokušavaju da pronade načine da se povežu i sarađuje sa njima.¹

U tom kontekstu, pored razlozi za velikih mobilnost koja je karakteristika modernog društva, Kosova je istorijski imala druge razlozi koje su doli do iseljovanje deo kosovskog naroda u pravcu drugih zemalja. Glavni razlozi bili su:

- Političke razlozi, koje su pripadne periodu pre 1999 godine;
- Ekonomskih i socijalnih razlozi, koji pripadaju svim periodima.

Oko 30 % Kosovskih porodica imaju jedan ili više članova porodice koji žive u inostranstvu. Oko 39 % od migranata živi u Nemačkoj, 23 % u Švajcarskoj, 6% u Italiji, 7 % u Austriji, 4 % u Velikoj Britaniji, 5 % u Švedskoj i 3.5 % u SAD-u, dok po 2% u Francuskoj, Kanadi i Hrvatskoj². Dijaspora Kosova može se podeliti na tri perioda: (na osnovu vremena emigracije), kao što su:

- Perioda od 60-og do 80-og godine, koji obuhvata oko 14 % imigranata,
- Perioda tokom 90-te godina, koja obuhvata oko 59% do ukupnog broja imigranata, i
- Tokom rata, oko 27% dijaspora migrirali sa Kosova.

¹ <http://diasporamatters.com/ehy-diaspora-matters/>, 18.05.2013.

² Raport i fundvitit 2008 i Bankës Qendrore të Kosovës (Ky raport nuk përmban të dhëna për diasporën Turqi)

Najveći broj dijaspore, oko 60 % su građani zemalja u kojima žive, oko 34 % imaju privremeni boravak (2-10 godina) od koji 1.3% imaju studentsku vizu. Preostalih 6% namaju definisani status³

Pretpostavlja se da je oko jedna od trećina od ukupnog broja Kosovara živi u inostranstvu⁴. Ovaj broj je mnogo veći kada se uzima u obziru i broj onima koji žive u Tursoj, ili u drugim zemaljama.

Ali ne postoji zvanična evidencija za broju naše dijaspore: gde žive, starost, pol, nivo obrazovanja, njihovu socijalni status ili njihovu investicioni potencijal na Kosovu.

Vlada Republike Kosova je usvojila Koncept-Dokumenat, koji otvara put za početak procesa izrade registra dijaspore, u međevremenu Ministarstvo za Dijasporu sperma plan za realizaciju ovog projekta.

9.2 Političko predstavljanje i učešće u donošenju odluka

Uprkos činjenici da je veliki broj poslanika Kosova dolazi iz dijaspore, međutim u smislu predstavljanja oni ne predstavljaju dijasporu.

Iz javne rasprave sa dijasporom, čini se da ima raspoloženje da oni bude predstavljeni u Skupštini Republike Kosova kroz rezervisanih mesta, na protiv ono što su pričali da je to samo napravi podele i politizacije ove zajednice.

Praksa političkog predstavljanje predstavnika dijaspore u Skupštini, već sprovode i neke zemlje od regijona. Republika Makedonija i Hrvatska su dali mesta na Parlamentima namenjene za dijasporu. Albanija stvarila je Nacionalnog Instituta za Dijasporu, u međuvremenu države regijona su uspostavile posebne parlamentarne komisije o pitanjima dijaspore. Praksu rezervisanje mesta u parlamentu za svoju dijaspori imaju i neke zemlje sveta.

Trenutno mogućnosti kosovskih institucija da odgovore na ove zahteve i dlje ostaje male. To je zato što takav stvar ima direktan uticaj na promene Ustava Republike Kosova koje se ne može da se uradi u srednjoročnom periodu. Međutim, pronalaženje mogućnosti i načina predstavljanje dijaspore ostaje prioritet za budućnostu. U tom smislu uradjeno je početna inicijativa, gde je Ministarstvo za Dijasporu obratio sa zahtevom Parlamentarne Komisije za ustavne i izborne reforme, da se za dijasporu rezervisati 5 mesta u Skupšini Republike Kosova.

³ Raporti i fundvitit 2008 i BQK.

⁴ Raporti i fundvitit 2008 i BQK.

Što se tiče učešće dijasporе na donošenju odluka i kreiranje politika Vlada Kosova formirao Ministarstvu za Dijaspору, da kroz ovog mehanizma da se rešavaju svih pitanja o dijasporu. Među važnim mehanizmima, pored formiranje Ministarstva za Dijaspору, je i izrada i usvajanje Zakona o Dijaspори i Migraciji. Dakle počelo je proces otvaranja Kulturni Centara Kosova za dijasporu i migraciju. U kosovskim opštinama imenovani su zvaničnici za dijasporu koji će da bude u pomoć naših migranata na ponude savete u različitim oblastima od interesa za dijasporu i da mu pruže olakšice za obavljanje pojedinih usluga koje pruža opština.

9.3 Očuvanje kulturnog i jezičkog identiteta

Očuvanje kulturnog, jezičkog i nacionalnog identiteta dijasporе ostaje važno da se obrati. Prema iskustvima mnogih zemalja, u procesu za očuvanje kulturnog narodnog identiteta u drugačijem kulturnom i geografskom kontekstu, jezik bi trebalo da bude važno sredstvo za investicije i fokusiranje od strane institucije Republike Kosova.

Sa specifičnim projektima obrazovnih i kulturnih programima može da se spreči dalju asimilacija u jezičkom aspektu a posebno za druge i treće generacija u dijaspori.

Oko 20.000 deca dobijaju od raznih oblika organizacije učenje albanskog jezika. Kao potencijal ima oko 400 učitelja koji rade u školama dopunske nastave. Regijonalna saradnja kao što je sa Republike Albanije može biti korisna alternativa u pristupu strategije, posto donese do sinergiju i smanjenje troškova za eventualne aktivnostima.

Trenutno veće uključivanje dijasporе u dopunsku nastavu na albanskom jeziku u državama skandinavije (Švedska i Finska), gde je jedan od faktora visokog učešća je i podrška od državne institucije gde živi dijaspora.

Stvaranje posebnih programa koju namerava studenti dijasporе će omogućiti očuvanje identiteta i istovremeno održavanje veza između domovinu i dijasporе. Različite zemlje kao što su Armenija i Hrvatska predviđaju raznih olakšice za pripadnicima dijasporе koji nameravaju da završavaju studije u zemlju porekla ili posebih predmeta na univerzitetima svoje zemlje.

9.4 Integracija u zemlji domaćina

Kosovska Dijaspora treba da preduzme konkretne inicijative u cilju poboljšanja mogućnosti za svoju perspektivu i integraciju u zemljama gde živi. Međutim, veliki broj udruženja i organizacija i nedostatak koordinacije između njih, može u velikoj meri povrediti prave mogućnosti za organizovanje dijasporu.

To će biti dodatno vrednost ako Ministarstvo za Dijasporu pruža pomoć dijaspori za ojačanje svoje organizacije. U tom kontekstu, stvaranje mreže za organizacija, udruženjima i drugih oblicima organizaciju dijasporu u formi federacije ili konfederacije, pod koordinacijom Kulturne Centara Kosova, omogućiti će bolje organizovanje dijaspore Kosova i će ojačati saradnju sa relevantnim vlastima na centralnom, regionalnom i lokalnom nivou u zemljama gde žive i promoviše direktne kontakte sa njima.

Ovaj proces će omogućiti i olakšati u okviru međudržavne sporazume između Republike Kosova i države u kojoj živi dijaspora.

9.5 Potencijal i perspektiva dijaspore na ekonomskom razvoju

Kosovska Dijaspora je važan faktor ekonomskog razvoja Kosova. Pored toga, ovaj potencijal ostaje još ne iskorišćen i usmeren u produktivne aktivnosti da bi imao lančani ekonomski efekat. UNDP istraživanja o doznakama za 2012 godine pokazali su da 25% domaćinstva na Kosovu primaju remittance u novcu i robu i usluge. Prema statističkim podacima dijaspor pošalje na Kosovu oko 600 miliona Euro godišnje (Rinvest, 2012). Prema istom izvoru, polovina ovih gotovinski novac korišćen je za ishranu, 18% korišćeno je za izgradnu kuća i za poprave, 17% za zdravstvene svrhe, 15% za prosvetu i samo jedan mali deo od 3% je iskorišćen za investiciju. Šifra od 3% jednako je sa podacima UNDP (2012) što pokazuje da samo jedan mali deo primljenog novca se investira u proizvodne delatnosti/preduzetničke (manje od 4%)

Prema izveštaju UNDP-a (2012) većina od investicije od doznacima odnosi se na sticanje neporentine imovine za lučnu korišćenje (59.8%) i porodičnih biznisa (23.3%) Investicije na sektoru usluga postižu na 5.6% o investicija. Glavni razlozi zašto emigranti ne planiraju da investiraju u našaj zemlji, prema studijama Riinvest-om su nedostatak informisanja od institucija o mogućnostima investiranja, korupcija, kao i nepovolnih fiskalne politike.

Na izveštaju 2012 godine Svetske Banke za "Obavljanje biznisa" Kosovo po prvi put od uključivanja u ovom izveštaju, označava veliki napredak u rang listu od 185 zemalja u svetu. U porodjenju sa 2011 godine kada Kosovo bilo na 117-o mestu, po izveštaju 2012 godine, naša zemlaj je zavedana kao mesto 98 za obavljanje biznisa, tako da beleži rast iznad od 19 pozicija o izveštaju o pokazateljima kvaliteta u obavljanju biznisa.

Pomenuti izveštaj proceni da "Kosovo je postiglo napredak na početku biznisa eliminisajući početnih kapitalnih zahteva, naplate za registrovanju biznisa, pojačana je zaštita investitora i ubrzan i jednostavljen proces za registrivanje biznisa, zaštita investitora povećana je za 74 viših položaja, pokazavši najveći porast na uporodjenja sa ostalim indikatorima ovog izveštaja. Dok napredak je zabeležen i u početku biznisa od uporedjenja 168 koliko je bilo 2011 god. na 126 kao intrgovina preko granica je podignuta više za 7 pozicija.

Procenivanje ovog izvešaja bazira se na 11 indikatora: početak biznisa, uzimanje dozvolu za izgradnju, obezbedjenju električne energije, registrovanje imovine, preuzimanje kredita, zaštita investitora, naplaćivanje takse, sprovođenje ugovora, izbor neposobnost duga, trgovina preko granica i zapošljavanje radnika.

Nedostatak službenih statistika predatavlja jednu svidu da uradi specifična analiza koja čine osnovu svake politike. Podatke o investiranje iz Dijaspore figuriraju u okviru strane investicije na Kosovu, prematome, malo može da se kaže realno koliko ima investicije na Kosovu.

S druge strane, treba osnivati jedan paket specifičnih olakšica za potencijanih investitora iz dijaspore koje će biti od suštinskog značaja za usmeravanje doznaka u preduzetničke aktivnosti

Kroz podsticanjim mehanizma, efekti političkih olakšica će uticati na jednu ruku povećanju preduktivne investicije u biznisu na Kosovu s druge strane će se nametnuti da peko mreže učesnične firme Kosovske dijaspore da služe kao povezana-most za povećanje eksporta Kosovskih proizvoda na evropskim i svetskim tržištima.

X. OPŠTI CILJEVI STRATEGIJE

Ovi objektivni u velikoj meri su sastavni deo razvoja politikama koje sprovodila Vlada Republike Kosova, posebno Ministarstvo za Dijasporu, radi obezbedjenja napredak položaja dijaspore na odlučivanje, očuvanje jezika, kulture i tradiciju zemlji porekla kao i stvarivanje boljih uslova i mogućnosti za jedan povoljan tržište za otvaranje novih biznisa iz dijaspore na Kosovu.

Na dalje ovi ciljevi strategije,odredjuju se nosioci radova i aktivnosti, koji bi treba da unutar perioda, petogodišnji period (2013-2018) da se obezbedi potrebne uslove za sistematsku promovisanje vrednosti ovog komuniteta i da ga podrže onu za istraživanje najbolje oblike organizovanja i komunikacije sa zemljom poreklja i zemljama gde žive kao i da pokrene svoj kreativni potencijal u projektima od zajedničkog interesa.

XI. PROMOCIJA I UNAPREĐENJE POLITIČKIH I SOCIJALNIH PRAVA DIJASPORE

Za rešavanje identifikovanih potreba i svidija ovom objektivu, identifikovane su sledećih strateških objektivu:

11.1 Stvaranje institucionalni okvir za Političko predstavljanje dijaspore i učešće u donošenju odluka i kreiranje politika

Od javne konultacije sa dijasporom, izgleda da je bilo jedno raspolaganje kod jednog dela dijaspore da bi bili predstavljeni na Skupštini Republike Kosovo preko rezervisanih mesta, naprotiv kao da je bilo glasina da će se to samo izazvati poremećaj i politizacije ove zajednice.

Aktualno mogućnosti Kosovskih institucije da se odgovara ispunivanje ovih zahteva ostaje malo. Ovo zbog činjenice da jedno takva stvar ima direktni uticaj čak i u ustavnim promenama Republike Kosova koje se nemože uraditi na jednom srednoročnom periodu. Medjutim, pronalaženje mogućnosti i način predstavljanja dijaspore ostaje prioritet za budućnost.

Planirane mere:

- Ministarstvo Dijaspore da podnosi zahtev kod Komisije za medije, prosvetu, omladinu, kulturu, lokalnu vladu i u dijaspori da se inicira mogućnost promena pravilnika Skupštine i da omogući osnivanje jedne posebne Komisije za dijasporu u Skupštini Republike Kosova.
- Nadležne institucije da otvore zakonske prilike za uspostavljanje baze podataka da omogući veće učešće dijaspore na izbornom procesu, stvaranje uslova za dijasporu da glasa u diplomatskih i konzularnih misija.

11.2 Stvaranje registar dijaspore

I ako se veruje da jedna trećina gradjana Kosova žive van njene teritorije, pošto Kosovo još nema službeni registar o broju njenog dijaspore. Do sada ima nekih tentativnih podataka gde se kaže da oko 800 hiljade Kosovara žive u različitim zemljama sveta gde većina od njih u zapoadnoj Evropi i USA. Takodje misli se da oko milion ljudi poreklom sa Kosova žive u Turskoj. Da bi se imalo preciznu sliku Strategija predvidja:

Planirane mere:

- Ministarstvo Dijaspore na osnovu Zakona Dijaspore i Migracije u saradnju sa nadležne institucija kao što su Kosovska Agencija za Statistiku, treba sastaviti registra za dijasporu i migraciju. Registar treb sadržiti celokupne podatke kao: broj sunarodnika, starost, pol, obrazovanje i stručnu sposobnost, socijalno stanje, zemlju i grad gde živi, razloge emigracije idr.

11.3 Poboljšanje usluga prema dijaspori preko ojačanja kancelarije/službenika za vezu sa dijasporom

Kao veći protok tokom ljetnje sezone predstavnici dijaspore su prisutni u svojoj domovini, više puta su podnete žalbe za ne efikasan sistem opštinskih usluga za dijasporu. Do sada Kosovske vlasti preuzeli nekoliko koraka u pravcu pojačanje efikasnosti o pruženju usluga dijaspori. Pored toga Strategija predvidja:

Planirane mere:

- Kosovske Opštine preuzete će preuzeti dodatne mere tokom ljetne sezone kada je veliki protok dijaspore Kosova treba pojačati efikasnost rada na taj način da prestavnicima dijaspore pružiti što brze usluge,
- Pojačanje kapaciteta opštinskih kancelarija za dijasporu da bi omogućili proženje informacije i efikasne savete za dijasporu,
- Jednostavljenje procedure za dobijanje dokumenata i druge potrebne usluge tokom ljetnje sezone za dijasporu,
- Realizovanja informativnih kampanja za mogućnost da centrelne i opštinske institucije na Kosovu trenutno pružaju usluge putem elektronskih.

11.4 Olakšice povratka penzionera i drugih

Kosovi ima ne mali broj svojih gradjana koji decinima živu u različitim zemaljama sveta. Većina od njih sada su već penzionisani. Ima indikacije da veći deo od njih su obavezni da žive u zemljama gde su radili ili da putuju mnogo češće da uživaju pravo na penziju. Skupština Koaova sa rezolucijom odlučio da sve srodne sporazumi za vreme Jugoslavije za penzije i socijalno osiguranje nastavljaju da se primenjuju i od Republike Kosova. Ministarstvo za rad i socijalne zaštite aktualno pregovara za 7 novih sporazuma za socijalno osiguranje, za koje se očekuje da se potpišu tokom 2013 godine, a strategija predvidja:

Planirane mere:

- Vlada Kosova da stvori olakšice za penzionisanih sunarodnika koji žele da se vrate i žive na Kosovu. Ministarstvo Dijaspore da saradjuje sa Ministarstvom za rad i Socijalno osiguranje, Ministarstvo Vanskih Poslova u pregovorima i sklapanje dogovora sa dotičnim zemljama za penzije i socijalno osiguranje.

XII. Očuvanje identiteta i jačanje veza sa dijasporom

Za adresovanje identifikovanje potrebe i svide ovih objektiiva, identifikovane su strateških objektiivi kao u nastavku:

12.1 Čuvanje maternjeg jezika kroz edukativne programe i kulturnih prava za dijasporu

Republika Kosova preuzela je na sebe za čuvanje maternjeg jezika pripadnicima svoje dijaspore. Pošto je albanski jezik jedan od jedinstvenim jezicima na svetu kroz različitim programima Kosovo je povećao svoje napore na ojačanju jezika mladim ljudima koji su rođeni i obrazovni u različitim zemljama sveta.

Negde oko 20.000 deca koriste od različitim oblicima organizovanja učenje albanskog jezika, preko oko 300 učitelja koji rade u školama sa dopusku nastavu, Strategija predviđa:

Planirane mere:

- sa ciljem uključivanja što veći broj saradnika dijaspore na dopunsku učenju jezika potrebno je da dopunska nastava bude nastavni deo preuniverzitetskom obrazovanje.
- Koordinacija aktivnosti sa zemljama u regijonu sa zajedničkim interesima u cilju: Stvaranje zajedničke , kurikule, uskladjivanje zakonske regulative, zajedničko licenciranje nastavnika, finansiranje procesa, storenje portabla, izrad didaktičkog portabla, snabdevanje sa školskim tekstovima, lektira i razne knjige, organizovanje školskih eksurzija, ljetni zimski (kampovi), svesno kampanje za dopunsku nastavu kao i druge aktivnosti.
- Razvoj programa za format porodice domaćine, na omogućavajući ponašanje studenata/učenika iz dijaspore u pogledu razmene znanja i iskustva sa obe strane, ali i u cilju očuvanja jezika za učenike i studente dijaspore koji su rođeni i školuju se u zemljama gde žive.
- Stvaranje programa razmene akademskog osoblja i studentima iz redova dijaspore.

12.2 Javna diplomatija /promocija državnog identiteta

Javna diplomatija u modernom dobu jeste jedna od glavnog elemeta za razmišljenje u pozitivnom smislu različitih društva za Kosovo kao naj nova država u Evropi. Mnogo mladih koji su porastili na zapadu sada već su stvorili svoj jaki pozitivni imidž u međunarodnim scenama kao izuzetni talenti u različitim oblastima.

Dakle za populirasanje Kosova kao država i društvo sa vrednošću poznate ličnosti poreklom sa Kosova će biti institucionalno podržani za promovisanje Kosovu kao država, ali i vrednosti Kosovske dijasfore. Ovaj dokumentat predvidja:

Planirane mere:

- Razna ministarstva da preuzme razne inicijative da se angažuje eminentne ličnosti iz dijasfore za promociju zemlje. Bolja koordinacija u tom pravcu će omogućiti institucionalizaciju javne diplomatije preko dijasfore.
- Iniciranje i podsticanje pripadnika dijasfore da učestvuju u procesu jačanja i priznavanje državnog identiteta u zemljama u kojima žive i šire.
- Angažovanje poznatih nacionalnih ličnosti kao: Naučnike, umetnike, sportista, poslovni (u grupima) i drugih uspešnih ljudi za zaštitu interesa Kosova na međunarodnoj sceni.

12.3 Unapredjenje uloga medija u jačanje veza sa dijasporom

Medije su glavno sredstvo komunikacije izmedju dijasfore i njihove matične zemlje. One igraju važnu ulogu na ojačanju mostova komunikacija i saradnja izmedju dijasfore i Kosova. Podrška elektronski medija za izdavanje tačne i profesionalne informacije za dijasporu je dodatna vrednost u pravcu refleksija realnosti Kosova i obrnuto. U tom pravcu Strategija predvidja:

Planirane mere:

- RTK kao javni predajnik ima zakonsku obavezu da 6-9% (zemaljski i sateljski) programske skeme posvetiti dijaspori . U tom pravcu, RTK treba da ima jednu programsku skemu radio televizije za pojačanje veze sa dijasporom,
- Podrška elektronske i štampani medija vodjene od pripadnike dijasfore, svedočane za usluge objavljenja dijasfore sa ciljem održavanja veza sa zemljom ka i da pomaže njihovom integritetu u mestima gde oni žive,

- Vlada Kosova da predlaže osnivaču RTK-a (Skupštini Kosova) da dodeli odgovarajući buđet za sprovođenje predviđene satelitskog programa posvećen dijaspori.
- Zakonske promene za javni predajnik RTK da definiše naćin finansiranja satelitskog programa i da se omogući ukljućivanje predstavnika dijaspore u Bordu RTK-a
- Novinske organizacije u saradnju sa Ministarstvom Dijaspore i sa donatorima, da ustanovi godišnju nagradu novinarstva za pisanje, hronike emisije i drugi žanrovi za promovisanje vrednosti i inovativne inicijative iz dijaspore. Dodela ove nagrade će potsticati medije da obrate dodatnu pađnju aktivnostima dijaspore na njenih vrednosti.

12.4 Olakšice za omladinu dijaspore da studiraju na univerzitetima na Kosovu.

Obrazovanje u zemljama porekla jeste jedan od esencijalnog mogućnosti za ćuvanje jezika i kulture. Kosovo sada ima za cilj da kroz posebne programe za studente iz dijaspore za stvaranje podsticaja za njih da uće na univerzitetima Kosova, gde se predviđa:

Planirane mere

- Ministarstvo Dijaspore, MONT i javnim Univerzitetima, biće koordinisane da pronadje modalitete oko mogućnosti olakšice studiranja za studente dijaspore da rede, obezbeđivanje kvote za upis na fakultetu, reorganizacija ljetnji škola, ponuda kurseva razlićitih oblastima.

12.5 Dijaspora i Nauka

Više puta medije izvešavaju za jake naućne istrađivaće koji imaju poreklo sa Kosova. Ali do sada problem nedostatka podatke za naućnike iz dijaspore natavlja da se nasledjuje od godine do godine. Da se sprećava taj problem Strategija predviđa:

Planiranje mere

- Nadleđni organi će utvrditi posebne programe za promovisanje naućne istrađivanje koji za temu će imati razni aspekti koji suoćavaju sa dijasporom,
- Identifikacija i angađovanje studenata i naućnika razlićitih profila, koji mogu biti pozvani od institucije Republike Kosova da se ukljuće u razlićite naućne projekte idr.

XIII. INTEGRACIJA PRIPADNIKA DIJASPORE U ZEMLJAMA GDE ŽIVE

Za adresovanje potrebe i identifikovanje svide ovih objekta, su identifikovani sledeći strateških objekta:

13.1 Pomoć u organizovanju dijaspora sa ciljem olakšanja integracije

Pošto veći broj kosovske dijaspora je dobro integrisan u zemljama domaćinima, takodje izgleda da njihovo organizovanje za taj cilj ima prostor za pojačanje. Kosovske vlasti će pružiti bez rezervnu njihovu podršku na procesu integracije dijaspora na zapadnim društvima, ali uvek vodeći računa da se izbegne asimilacije. U tom pravcu Strategija predvidja:

Planirane mere

- Pružanje pomoć dijaspori za njihovu bolju organizovanje, stvaranje mreže organizacija i udruženja dijaspora u zemljama u kojim žive.
- Ministarstvo dijaspora će da služi kao koordinacioni mehanizam koji će olakšiti tog umrežavanje
- Osnivanje Skupštine koja će da skuplja predstavnike mreže/organizacije dijaspora iz različitih zemalja.
- Ova mreža udruženja i organizacija iz dijaspora, pomoći će da stvori moćan Lobi Kosova, sa kojim će da ima višestruki korist kao za Kosovo takodje i za dijasporu u smislu njene integracije u zemljama domaćinima.

13.2 Promocija prava i obaveza pripadnika dijaspora (medjunaslov)

Naročito dijaspora Kosova ona ne obrazovna može da ima problema u smislu života i principa novih pravnih i socijalnih normi u potpuno drugačijem okruženju. Kosovske vlasti kroz Kulturnih Centara Kosova će pružiti svoji pomoć na svesti deo dijaspora koja se integriše sa teškoćama u socijalnim i pravnim pravilima u društvu drugih.

Planirane mere

- Pružanje informacije iz Kosovskog Kulturnog Centra Kosova i Ambasadam/Konzulatima Kosova i različitih udruženja o pravima pripadnika dijaspora u zemljama domaćina.

- Za promovisanje prava i obaveza dijaspora u zemljama gde oni žive će biti podizanje njihovom svesti kroz kampovanjima samog svesti za upoznavanje pravila i zakonske norme u zemljama gde živi dijaspora. Treba angažovati poznate ličnosti iz različitih oblasti koji imaju uticaj u onim zemljama gde ima aktualnu potrebu za integraciju Kosovara. Uspešni primeri pripadnika dijaspora treba da podstakne nove generacije u dijaspori da se integrišu što bolje u zemljama gde oni žive.

13.3 Saradnja Dijaspore sa relativnim organima (na centralno,regijonalnom i lokalnom nivo)

Države u kojoj se nalazi Kosovska dijaspora može da se razlikuju u integracione politike. Ali Vlasti na Kosovo tokom ovog perioda će detektovati razlike zemljama što se tiče integracije stanih u cilju razvoja konkretnih planova kao država Kosova izabere naj lakše forme i modalitete za saradnju sa dotične države da se pomogne dijaspori na ohrabrenju za bolju saradnju sa vlastima raznih nivoa domaćih društva.

Planiranje mere

- Ova strategija će da pomaže na ojačanje saradnju kosovske dijaspora sa nadležnim organima na centralnom,regijonalnom i lokalnom nivoa u zemljama gde oni žive. Integracija stranih u širem kontekstune realizuje se uvek sa centralnom programom, nego u mnogim slučajevima sa regijonalnih i lokalnih programa kao štoj slučaj skandinavskih država ili decentralizovani regijoni Francuske idr.
- Inicijative sporazuma između Institucije Republike Kosova i centralne, regijonalne i lokalne institucije u zemljama gde dijaspora deluje i živi, sa ciljem boljeg njihovog integraciju.

XIV. UKLJUČIVANJE DIJASPORE U DRUŠTVENO-EKONOMSKOM RAZVOJU

Za adresiranje na identifikovanje potrebe i svide ovog cilja, identifikovane su sledeći strateških ciljevi:

14.1 Jačanje saradnje sa dijasporom za stabilan ekonomski razvoj Kosova

Djaspor igra vrlo važnu ulogu o ekonomskog razvoja njene domovine, uzumajući u obzir da mnogo poslovni iz dijaspora razvijali jak biznis po raznih zemalja širom sveta. U tom smislu u pogledu rešavanja ovog cilja strategije adresira:

Planirane mere

- Podrška funkcionisanje poslovnih mreža kao i obezbedjenje njihovo prisustvovanje u razmatranje i sastavljanje razvojne politike i strateške planove za ekonomski razvoj Kosova.

14.2 Promovisanje i privlačenje investicije iz dijaspore

Pošto Kosovo je u fazi tranzicije ili u fazi jačanje državne izgradnje promocija njenog tržišta za strane investitore takodje i iz dijaspore još uvek nije dostogla nivo zasluge. Do sada uspelo da promoviše da ima vitalnu i obrazovnu radnu snagu.

Ali zbog uništene privrede u toku okupacije i rata, svoju rednu snagu izgleda nedostaje dovoljno odgovarajuća praktično iskustva. Medjutim nije to glavni problem koliko su problemi sa električnom energijom i jake državne garancije koje zahtavaju veliki biznesi. Medjutim Kosovo je spremno da se prevazidju ove svide i zbog toga ova strategija predvidja:

Planirane mere

- Podrška projekata za staranje bazu podataka poslovanja dijaspore na Kosovu,
- MzD-u, MUP, MTI/APIK, MER da koordiniraju aktivnosti za promociju investicije iz dijaspore, odnosno pruženje pomoćnih usluga biznisu vezano sa mogućnostima ulaganja na Kosovu, kao i organizovanje redovnih tribina, konferencija i poslovnih sajмова biznisa u dijaspori i na Kosovu.
- U okviru Kulturnih centara u Dijaspori da se podizaju profesionalni kapaciteti pomoćnih usluga u vezi sa mogućnostima investicija na Kosovu, (sredinu biznisa, zakonske promene idr.), služajući kao spona investitora iz dijaspore sa poslovnom zajednicom na Kosovu,
- Kosovske opštine da povećaju efikasnost na pruženju usluga za potencijalne investitore iz dijaspore u vezi sa mogućnostima poslovanja i širenje biznisa u dotičnim opštinama.

14.3 Olakšavanje investicije za dijasporu

Vlada Kosova u 2011 godine obavezana je kroz Viziju Plana Ekonomskog Razvoja za poboljšanje napravljenje biznisa obavezajući da stavi Kosovu u prvih 40 zemalja u izveštaju Svetske Banke "Pravljanje biznisa na Kosovu" do 2014 godine.

U tom kontekstu preuzete nekoliko mera: Eleminisana je radna dozvola, Reduktovan je broj dokumenata za import/eksport, Registrovanje biznisa se vrši bez platno, Zahtev za kapital je eleminisan ili reduktovan, Zaštita investitora kroz medjunarodnog sporazuma, Potpisani Sporazum izmedju Kosova i Švajcarske u oktobru 2011 godine, o zaštitu investicije, ovaj sporazum koji, po njemu, pruža bezbednost i zaštitu kao jednak i pravuilan tretman za biznis kao u Švajcarskoj takodje i na Kosovu, Garancije koje preuzela Vlada SDA za zaštitu investitore iz SDA na Kosovu, Poreske stope naj niže u regionu. Odnosno Strategija adresira ova pitanja.

Planirane mere

- Oslobodjenje od plaćanje dažbina za uvoznih mašina, opreme i potrebne sirovine za investicije (Amendamentacija Koda br.03/L-109 za carinu i akcizu,
- Oslobodjenje od poreza na promet preduzeća (Amendamentacija Zakona o porezu na promet preduzeća br.03/L-162),
- Smanjenje broj procedura o uzimanja dozvolu za izgradnju (Amendament Zakona o izgradnji br.04/L-110),
- Pojednostavljanje procedura i smanjenje troškova učešća na električnu energiju,
- Pojednostavljenje procedure za preuzimanje javnog zemljišta na iskorišćenje,
- Uspostavljanje ugovornih olakšice sa više zemalja dge živi veći deo dijaspore. Sporazumi vezanom sa izbegavanju dvostrukog oporezivanja, Saštita i promocija investicije (potpisivanje i medjudržavni sporazumi), Garantovanje stranih investicije od države Kosova,
- Podsticanje aktivno učešće dijaspore na projektima javno-privatno partnerstvo,
- Funkcionalnost ekonomskih/industrijskih zona, tehnoloških i inkubatorskih poslovni parkovi,
- Promovisanje naj bolje praksa i usluge za pronalaženje koinvestitora sa Kosova. Jedna dobra praksa jeste program Encouraging Young Entrepreneurs-EYE. Podrška i iniciranje projekata gde će se organizovati takmičenje za naj bilji biznis plan gde lokalni preduzimači prezentirati svoje ideje biznisa ispred preduzimačima i potencijalnim investitorima iz dijaspore, koji će rezultirati sa ko-investiciju,
- Promocija specijalnih bankarskih proizvoda za dijasporu,

- Jedan od načina jeste sporazum lokalni banaka na Kosovu sa bankama EU zemalja i šire za stvaranje bankarskih dvostrukih kartica koji će omogućiti brzu isporuku jeftine remitacije i jednostavno i da se olakšati pristup na istorijat korisnika van zemlje,
- Podrške i osnivanje Banaka za dijasporu.

14.4 Ohrabrenje i promovisanje povratka intelektualnog potencijala

Kosovo ima odličnu intelektualni potencijal koji se nalazi u dijaspori. Jedna od najvećeg svidia koja se može suočiti primenljivost ovog dokumenta je povratak tog potencijala na Kosovu. To zbog činjenice da Kosovo još nema dovoljnog kapaciteta da može obezbediti bolje uslove za stvaraoce raznih oblasti, n.p. kao zapadne zemlje. Ali ipak u tom pravcu strategija predvidja:

Planirane mere:

- Priprema jednog registra (data bazu) o stručnom profizu dijaspore koji će održavati njene konkurentske prednosti u pojedinim oblastima posovanja, nauke, tehnologiju, zdravsto, turizam idr,
- Funksionisanje programa o povratku ljudskog potencijala (Brain gain) u saradnju sa MPNT-u, PU i ndležne intitucije,
- Početak prakse preko "otvoreni poziv" za promovisanje projektima kod dijaspore. N.P. fond za naučno istraživanje treba služiti za ohrabrenje profesionalce iz dijaspore da se prijave u ovim projektima i sa ovom izvršiti i prenos znanja i iskustva ("know how").

XV. PRAČENJE I SPROVODJENJE

U skladu sa opštim objektivima i one strateške Strategije, Akcijon plan je projektovan za sprovođenju gore navedene objektivne kroz specifične i konkretne mere za dijasporu, da održava u velikoj meri na prioritete Deklaracije o prioritenima Srednoročnim Politikama 2014 – 2016, Vlade Republike Kosova. Onaj sastoj od specifičnim ciljeva i mera koje će se preduzeti od nadležnih institucijama, zajedno sa pokazitelima uspeha koji će biti opipljivi, jasni i realni rokovi.

MzD-u, je odgovorna da prati i kontroliše sprovođenju strategiju kroz predvidjenim merama u akcijonom Planu za sprovođenju strategiju za dijasporu i migraciju. Imajući u obzir da Republika Kosova po prvi put donosi jedan takav dokumenat i da se poveća efikasnost i odgovornost institucija o sprovođenju mere akcojonog Plana, proces sprovođenja Strategije i akcijonog Plana, proces sprovođenja Strategije i Akcijonog Plana će biti ponovo organizovan i saziva se na sledećim predpostavke:

MzD-u, u saradnju sa relevantnim institucijama, uključujući organizacije civilnog društva i medija (RTK) koje će da bude obavezan za sprovođenje mere akcionog plana, na kratkom vremenskom roka od usvajanja Strategije Akcionog Plana treba sastavljati detalni radni plan o godišnjem sprovođenju svake mere. Ovaj radni plan treba da bude sastavni deo godišnjeg radnog plana svake institucije i da se usvaja od njihovih rukovodioca.

Razume se da treba obezbediti adekvatnu budžetsku podršku za sprovođenje određene mere, ali može da se traži pomoć i od međunarodnih donatora.

Uključene institucije za sprovođenju mere treba da se fokusiraju na efektivnu realizovanju preduzete mere i u tom smislu pripremiti izveštaj ne samo kvantitativnog nego i kvalitativnog nadgledano i zasnovano na osnovu uspešnim identifikovanim indikatora Akcionog Plana. Ove izveštaje treba uputiti kod Ministarstva Dijaspore kao glavni odgovorni za praćenje ove strategije akcionog plana.

MzD-u može pregledati akcioni plan na godišnjem osnovi u skladu sa njihovim prioritetima i nove potrebe.

Na kraju 2018 godine mora biti procena ove strategije na: Promocija i unapređenje političkih i socijalnih prava, očuvanje identiteta i jačanje veza sa dijasporom, integracija dijasporne sa zemljama gde žive, olakšanje učešće dijasporne na društveno-ekonomski razvoj. To će pomagati na bolju identifikaciju prioritarnih potrebama dijasporne, kao i njihove učešće u budućem strateškom dokumentu.

Ministarstvo Dijaspore kao glavni odgovorni nosilac za realizaciju ciljeva, će pratiti najvažnije pokazitelje koji se odnosi na implementaciju strategije. Na kraju svake godine, MzD-u priprema izveštaj o napredku realizovanog akcionog plana, koje objavljuje za sve zainteresovane vladnim i nevladnim akterima.

Učesnici Kosovske Vlasti u radnim grupama, kao i QKKDM, izveštavaju po vremenu izveštavaju u MzD-u, tako da izveštaji budu jedinstveni. Takođe, sve relevantne institucije koje su uključeni kao nosioci ili partneri u pripremi ovog dokumenta će biti uključeni u praćenju i procenivanju Strategiju.

Rezultati procenivanja i praćenja će se raspodeliti da budu poznat postignuti napredak na sprovođenju SDMPV, za postignuće strategijskih i specifičnih ciljeva. Posle sastavljanja naprednog izveštaja, na osnovu podataka i pronalazaka, one će se raspodeliti na svaku državnu instituciju, organizovaće se seminariza donošenje odluke i preporuke, ali će se objaviti tako da javnost bude upoznat za postignute rezultate.

XVI. ZAVRŠETAK

Strategija za Dijasporu i Migraciju 2013 – 2018 i operativni Plan su postavljene u kontekstu potrebe Kosova za dijasporu i potrebe Dijaspore za Kosovu, odgovornost za njegovu primenu prvenstveno previše pripada Vladi Republike Kosova. U tom smislu svaka institucija, sektor ili profesija ima svoje dužnosti, dok je posebna odgovornost pripada kod Ministarstvo za Dijasporu i nekoliko drugih ministarstva koje su uključene kao nosioci ovog dokumenta, ali i Kulturnim Centrima Kosova za Dijasporu i Migraciju, angažovanje i performanse koje su od posebnog značaja za uspeh dijaspore, prirodni nastavak kao deo Kosovskog društva.

Pored toga ovo je prva Strategija koju Vlade Kosova sastavila za Dijasporu ovaj dokument bio je zasnovana na temeljnoj prosečnoj analizi za aktuelne potrebe, u odnosu na koje se razmatraju i analiziraju pravne i zakonske mogućnosti koji jednostavno omogućavaju realizaciju ciljeva i mera.

Jedina stvar koja je ostalo ne obuhvaćena na ovu Strategiju i koja je bilo kao preporuka nekih glasova iz dijaspore je rezervisanje mesta za dijasporu na Skupštinu Republike Kosova. U analizi koja je uradjena ovoj preporuci rezultira da jedan ovakav stvar ima direktan uticaj i na promeni Ustava Republike Kosova koja se nemože da se uradi u srednjoročnom periodu.

Međutim, pronalaženje mogućnosti i načina predstavljanja dijaspore ostaje prioritet za u buduće, možda u prvoj fazi razmatranja Akcionog Plana.

Međutim, ovo ne treba smanjiti u nikakvoj okolnosti važnost i veliku težinu koje imaju određene mere u sensu bezrezervnog pomoći da domovina daje dijaspori na ojačanju svoju ulogu u zemljama u kome žive, očuvanje jezika i kulturu kao i olakšava i da će olakšati maksimalno put moguće investicije da pomogne jačanju razvoj zemlje.

Da bi bio uspešan proces sprovođenja Strategiju i Akcionog Plana, traži se jedan ozbilan i pošten tretman koji podrazumeva spremnost i efikasnost svih mehanizma kao i finansijskih obaveza Vlade Kosova, ali i pronalaženje međunarodne donatore.

Akcioni plan
Za sprovođenje Strategiju za Dijasporu i Migraciju
2013-2018

Strateški cilj: 1. Promocija i unapređenje političke i socijalna prava dijaspora

Masa/ Strateški Podobjektiv: 1.1 Stvaranje institucionalnu okviru za političku predstavljanje dijaspora i učešće na donošenju odluka i izradu politika

Akcija	Pokazatelji uspeha	Odgovorna Institucija	Podrške Institucije	Vremenski okvir za implementaciju	Finansijski izvor	Godišnji finansijski trošak	Komentari
1.1.1. Stvaranje posebnog Parlamentarnog Komisiju u Skupštini Republike Kosova	a) dat je predlog za osnivanje Parlamentarnu Komisiju za Dijasporu b) odredjeni pravilnik Skupštine je promenjen; c) Parlamentarna Komisija za Dijasporu je osnivan; d) Parlamentarna Komisija za Dijasporu je funkcionalna	MzD, Vlada, Skupština	Civilno Društvo	K4 – 2014 - 2016	Budžet Kosova	12, 000€	
1.1.2. Povećanje učešće dijaspora u izbornom procesu na Kosovu	a) Spisak birača dijaspora je jasan i uspostavljen; b) Procedure za omogućavanje elektronske glasanje su pregledane i utvrđene; c) Procedure za omogućavanje glasanje dijaspora u ambasadima i konzulatima Kosova su pregledane i utvrđene; d) Učešće dijaspora u izbornim procesima na Kosovu povećano u	CIS	Skupština Kosova: Političke Partije: MUP:MzD, RTK,Civilno Društvo.	K1-2014	Budžet Kosova	400, 000 €	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

	odnosu sa predhodnim izborima						
	e) realizovana je javno kampanje u pravcu podizanje svesti dijaspore o mogućnostima glasanja						
1.1.3. Stvaranje jedne Centralne Skupštine dijaspore uz učešće i Kosovske institucije	<p>a) Konferncija za upostavljanje Centralne Skupštine Dijaspore je organizovano:</p> <p>b) Skupštine dijaspore su stvorene u zemljama gde žive:</p> <p>c) Centrena Skupština Dijaspore (CSK) osnivana je:</p> <p>d) osnivan je sekretarijat CSD-e, sa sedištem u Prištinu.</p>	MzD: Dijaspora	MVP: MzD: Civilno Društvo.	K4 - 2014	Vlada Kosova, ostali donatori	130, 000€	Ministarstvo za Dijasporu u partnerstvo sa Dijasporom angažuje nezavisnim entitetima ili organizacija/NVO-a da stvori povoljne uslove i održavanje Generalne Konferenciju Dijaspore.

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

Mera/Strateških podobjektivi: 1.2. Sastavljanje Registar Dijaspore							
1.2.1. Odluka o osnivanje državne komisije za nadzor procesa Registracije dijaspora.	a) Službeni početak projekata za sastavljanje registar dijaspora.	MzD	Vlada	K2, K3 - 2013	N/A	N/A	Predlog odluka je pripremljen i dostavljen Vladi na usvajanje.
1.2.2. Izdavanje jednog pravilnika o sprovođenju projekata za stvaranje registar za dijasporu	a) Priprema osnovnih dokumenata: b) Određivanje nosilaca projekta: c) senzibilizovano kampanje: d) Metodologija prikupljanja podataka: e) vreme realizovanja: f) Vreme obrade i distribucije.	MeD	MVP; MIE:MIP; Akademija Nauka UP; ASK; MAPL	K3 - 2013	Budjet Kosova,		Nacrtano je pravilnik za sprovođenju projekata za stvaranje registra za dijasporu
1.2.3. Sabiranje/ prikupljanje podataka	a) uradjena je podela aktivnosti prema fazama projekta b) Izvršene završne pripreme pre sakupljanja podataka: c) Podelene su uloge i odgovornosti	MzD	ASK; MVP MUP	K2 - K4 - 2014	Vlada Kosova, razni donatori	Troškovi procesa registracije dijaspora je odvojeni proces od troškova za sprovođenju ovog strateškog plana.	
1.2.4. Analiza i distriburanje podataka	a) uradjeno je čišćenje u podacima; b) uradjeno je pripreme izveštaje u različitim formama; c) Forma distriburanje podataka: u štampanom i elektronom formi	MzD	ASK	K3 - 2015 do K2 - 2016	Vlada Kosova, razni donatori		

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

Masa/ Strateški podobjektivi: 1.3. Poboljšanje Usluga za Dijasporu, kroz ojačanje kancelarija/ službenika za povezivanje sa dijasporom							
<p>1.3.1. Otvaranje posebnih šaltera za administrativne usluge za pripadnicima dijaspore u opštinama Kosovo.</p>	<p>a) Opštine Kosova imenuje stalni službenici za povezivanje sa dijasporom;</p> <p>b) Informisanje o pružanje uslugama od strane lokalnih i centralnih institucijama za dijasporu, kao na administrativnom aspektu takodje i u vezi sa uslovima za otvaranje biznisa i investicije;</p> <p>c) tačno su određene uloga i zadaci nadležnih službenicima za usluge za dijasporu;</p> <p>d) Uradjeno je pojačanje kapaciteta opštinskih službenicima u vezi sa pružanje podršku za dijasporu</p>	Opštine	MzD; MJA	K1 2014	Budžet Kosova	30,000	<p>Razmotranje mogućnosti prenošenja od aktualnog zaposlenih opštinama, da bude funkcionalni šalteri tokom perioda jula-avgusta i decembar-januar.</p>
<p>1.3.2. Olakšavanje pristupa pripadnika dijaspore u administrativnim službama na Kosovu</p>	<p>a) podeljene su identifikacione kartice za pripadnicima dijaspore koji su uključeni u registar dijaspore;</p> <p>b) Uradjeno je promena, dopunjena i adaptiranje relevantno zakonodavstvo.</p>	MUP, MzD, Opština	MIP, RTK	K1 2014 – K4 2014	Budžet Kosova	0,00 (Troškovi izdavanje identifikovane kartice će se nositi od strane podnosioca)	<p>Ova aktivnost ima za cilj da obezbedi mogućnosti za izdavanje dokumenata za pripadnike dijaspore , posebno za one koji dolaze iz zemalja koje izdavaju samo jedan original sertifikat .</p>

Masa/Strateški podobjektivi: 1.4. Olakšavanje povratka penzionera i drugih							
1.4.1. Potpisivanje ugovora za socijalnom osiguranje sa relevantnim zemljama	a stvorene su mogućnosti za povratak penzionera u domovini bez finansijskih posledica	MRSZ	MIP; MzD	2014, 2015, 2016			Realizacija ove aktivnosti zavisi od spremnosti pregovaračkog države

Strateški cilj: 2. Očuvanje identiteta i jačanje veza sa dijasporom

Masa/ Strateški podobjektivi: 2.1 očuvanje maternog jezika kroz edukativne/obrazovne i kulturne programe za dijasporu

Akcija	Pokazatelji uspeha	Odgovorne institucije	Podrške institucije	Vremenski okvir	Finansijski izvor	Godišnji finansijski trošak	Komentari
2.1.1 Podršku za školama dopunske nastave u dijaspori za organizovanje dopunsku nastavu za deca i mlade dijaspore	a) Broj udžbenika, lektura i drugih knjiga kao i nastavne opreme; b) Objavljivanje periodičnog časopisa "URA" c) Broj udžbenih nastavnika dijaspore; d) Broj učenika koji učestvuju u dopunskom nastavu;	MzD/KCKDM; MONT	MIP, RTK	2014 - 2016	Budžet Kosova	70,000.00	Finansiranje celog sistema dopunskog nastava u dijaspori je poseban proces koji će se definisati nakon dostizanja međudržavni sporazum Kosovo - Albanija ,o institucionalizuju dopunskog nastava .

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>2.1.2 Stvaranje i ažuriranje nastavnog portala</p>	<p>a) Broj posetilaca portala;</p>	<p>MzD; MONT,</p>	<p>MJA</p>	<p>2014</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>10,000.00</p>	<p>Didaktički Portal će biti realizovan u saradnji sa MOA - Republika Albanija .</p>
<p>2.1.3 Organizovanje letnjih i zimskih kampova</p>	<p>a) Broj učesnika u kampovima</p>	<p>MzD, MONT</p>	<p>Opštine, FSK, MUP, Civilno Društvo</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>60,000.00</p>	<p>Ovaj projekat se realizuje u saradnji sa Ministarstvom Prosvete Republike Albanije .</p>
<p>2.1.4 Organizovanje ekskurzije učenicima i nastavnicima iz dijaspore</p>	<p>Broj učenika i nastavnika koji učestvuju u ovom programu.</p>	<p>MzD, MONT</p>	<p>Opštine, RTK, Civilno Društvo</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova i Donatori</p>	<p>40,000.00</p>	<p>Ovaj projekat se realizuje u saradnji sa Ministarstvom Prosvete Republike Albanije .</p>

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>2.1.5 Organizavanje sveobuhvatnih aktivnosti povodom Dani Dijaspore (obrazovne, kulturne. umetničke, sportke aktivnosti kao i dodelu godišnju nagradu za grupu ili najuspešniji migrant tokom godine)</p>	<p>Broj učesnika iz dijaspore; Broj kulturni, umetnički i sportivnih aktivnosti na Kosovu i Dijaspori, Povećanje nominacije za godišnju nagradu za najuspješnom grupu ili migrant;</p>	<p>MzD</p>	<p>MONT MKOS Javnih Universiteti, RTK Organizacija i udruženje dijaspore</p>	<p>K.3 2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>160,000.00</p>	
<p>2.1.6 Bratimljenje školama između Kosovski školama i školama gde se održava dopunka nastave u dijaspori</p>	<p>Broj školama koje su bratimljene</p>	<p>MzD MONT</p>	<p>Opštine, Organizacije i Udruženje dijaspore</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>5,000.00</p>	
<p>Masa/ Strateški podobjektiv: 2.2. Javna Diplomacija/ promocija državnog identiteta</p>							
<p>2.2.1 Podrška za organizacijama i udruženjima dijaspore u organizovanju važnih događaja Kosova u prihvatnim zemalja.</p>	<p>a) Broj organizovanih događaja</p>	<p>MzD/KCKDM Ambasade / Konsulati</p>	<p>Organizacije i Udruženje dijaspore RTK</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova i Donatori</p>	<p>40,000.00</p>	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>2.2.2 Priprema programa za poboljšanje imidja dijaspora u zemljama gde žive;</p>	<p>a) Pripremljeni i usvojenih Program</p>	<p>MzD MIP</p>	<p>Ministrstvo linija Organizacije i Udruženje dijaspora Donatori;</p>	<p>2014</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>30.000,00</p>	<p>Jedan takav program i njegova realizacija će poboljšati imidž dijaspora gde se predstavlja i imidž kosovskog društva</p>
--	--	--------------------	--	-------------	----------------------	------------------	---

Masa/Strateški podobjektiv: 2.3 Jačanje uloga medija u jačanju veza sa dijasporom

<p>2.3.1 Konverzija Satelitskog programa RTK na poseban satelitski kanal za dijasporu.</p>	<p>a) Izmene i dopune Zakona o RTK-a; b) uključivanje najmanje jednog predstavnika dijaspora u Bordu RTK-a c) posebna budžetska izdvajanja za satelitski kanal visine od 6-9 % ukupnog budžeta RTK d) Povećanje profesionalnog kadra za satelitski kanal; e) Proširenje programa RTK za dijasporu</p>	<p>UPK Skupština</p>	<p>MzD, MIP, RTK-së</p>	<p>K4 2014</p>	<p>Budžet Kosova i Donatori</p>	<p>182,400.00 (për shërbimin – vjetor të transmetimi t satelitor)</p>	<p>Ova aktivnost zahteva novo planiranje budžeta RTK-a , plaćanje zakazivanje satelitsko emitovanje i preuređivanje medijskog osoblja .</p>
---	---	--------------------------	-----------------------------	----------------	---------------------------------	---	---

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>2.3.2 Realizacija radio i televizijskih programa posvećen dijaspori</p>	<p>a) Najmanje 50 premijerne emisije tokom godine; b) Najmanje 40 obrazovnih programa za decu u dijaspori</p>	<p>RTK</p>	<p>MzD, MONT, MIP, drugih javnih institucija.</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet RTK-a i Donatori</p>	<p>370,000.00</p>	<p>Ovi programi će biti proizvedeni sa idejom da promoviše uspešne priče različitih ličnosti i grupe aktivnosti dijaspore.</p>
<p>2.3.3. Osnivanje godišnju nagradu o novinarstvo za članke, hronike, emisije i drugih žanrova za promociji vrednosti e inicijative iz dijaspore.</p>	<p>a) Ohrabrenje medijske pažnje za veću prostora za vrednosti i aktivnosti dijaspore</p>	<p>Organizaciji novinara</p>	<p>MzD; Medjunarodni donatori</p>	<p>K4 2014 - 2016</p>	<p>Donatori</p>	<p>10,000.00</p>	<p>Ova nagrada trebalo da bude tradicionalnu formatu, gde se zapravo kroz afirmativnu storije za dijasporu će imati realniju sliku o uspešnog pojedinaca ili različitih grupa iz dijaspore</p>
<p>Masa/Strateški podobjektiv: 2.4 Olskšice za mlade iz dijaspore da studiraju na univerzitetima na Kosovu</p>							
<p>2.4.1 Podešavanje kvote za redovne i postdiplomske studije za određenih broj studenata dijaspore</p>	<p>a) Broj kandidata za dobijanje pravde za studije na javnim univerzitetima</p>	<p>MONT</p>	<p>MzD Javnih Univerziteta</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>0.00</p>		

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

2.4.2 Razvijanje projekata za studenata na obuku u javnim institucijama Kosova	a) Identifikovani su institucije koje primaju pripravnika iz inostranstva. b) Angažovanje najmanje 20 pripravnika iz dijaspore.	MzD	Ministarstva linija, opštine	K3 2014-2016	0.00		
---	--	-----	------------------------------	--------------	------	--	--

Masa/Strateški podobjektiv: 2.5 Dijaspora i Nauka

2.5.1 Organizovanje naučne konferencije o dijasporu i migraciju.	a) Broj naučnih radova objavljenih na Konferenciji.	MzD	MONT; ANUK; Albanološki Institut; Javni Univerziteti; RTK;	K4 2014 - 2016	Budžet Kosova	25,000.00	Ova konferencija će biti organizovana svake dve godine .
---	---	-----	--	----------------	---------------	-----------	--

Strateški cilj: 3. Podršku za integraciju dijaspore u zemljama u kojima žive

Objektivi 3.1: Pružanje pomoću za mobilizanje na podršku napore za integraciju

Akcija	Pokazatelji uspeha	Odgovorne institucije	Podrške institucije	Vremenski okvir	Finansijski izvor	Godišnji finansijski trošak	Komentari
3.1.1. Podrška u stvaranje/ razvijanje udruženja dijaspore u odabranih	a) Podržavano je stvaranje udruženja dijaspore u najmanje tri zemlje odredišta. b) Najmanje 10 grantovi distribuiraju najmanje 10 različitih udruženja dijaspore .	MzD;	MIP, MEI, MONT, MKOS, MRSZ, MTI.	2014 - 2016	Budžet Kosova	30,000.00	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

zemljama destinacije							
3.1.2 Organizovanje sastanka Generalne Supštine Dijaspore.	a Godišnji sastanak sprovedeno je uz učešće najmanje 20 organizacija iz najmanje 5 različitih zemalja	MzD;	UPK; MIP; MEI; MONT; MKOS; MRSZ; MTI; ZP;	K3 2015.	Budžet Kosova	80,000.00	Takvo organizovanje služi kao mehanizam za dijalog između dijaspora i Kosovo i za stvaranje mreže između udruženjima dijaspora u različitim zemalja.
Cilj 3.2: Povećanje svesti među dijasporom u odnosu na prava i obaveze u zemljama domaćina							
3.2.1 Pružanje informacija u vezi sa pravima pripadnika dijaspora u zemljama domaćinima .	a) Broj flajeri u vezi sa informacije o pravima i obavezana dijaspora	MzD / KCKDM, MIP / Ambasadama i Konzulatima,	MKOS; MIP; MONT; MRSZ; MTI; MEI; Civilno društvo.	2014 - 2016	Budžet Kosova	10,000.00	
3.2.2. Angažovanje ličnosti iz redova dijaspora i međunarodnih ličnosti iz zemlje domaćina za promociju prava i obaveza migranata u zemljama	a) Broj ličnosti koji su uključeni .	MzD	MKOS; MIP; MONT; MRSZ; MTI; MEI; Udruženje u dijaspori;	2014 - 2016	Budžet Kosova i donatori	50,000.00	Ovaj aktivnost bi trebalo da se uradi u saradnji sa različitim ličnostima , koji su postigli uspeha u inostranstvu i imaju dobru reputaciju

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

domaćinima.							
Objektiv 3.3: Ohrabrenja saradnje dijaspore sa vlastima u zemaljama domaćinima							
3.3.1. Produblivanje odnosa između asocijacija u dijaspori sa lokalnim i regionalnim vlasti .	a) Pojedinačni / organizacije ovlašćene da sarađuju sa lokalnim i regionalnim institucijama u zemlji u kojoj žive migranti .	MzD	MKOS; MIP; MONT; MRSZ; MTI; MEI; Udruženje u dijaspori	Kontinuirano	Donacioni	0.00	
3.3.2. Pokretanje sporazuma između kosovskih institucija i centralnim , regionalnim i lokalnim intitucijama zemlja u kojima žive dijaspora za poboljšanje položaja dijaspori u tom zemaljama	a) Broj pokrenuti sporazuma između institucija i regionalnim institucijama u različitim zemljama u kojima žive dijaspora.	MzD	MKOS; MIP; MONT; MRSZ; MTI; MEI; Udruženje u dijaspori	2014 - 2016	Budžet Kosova	15,000.00	

Strateški cilj 4: Uključivanje dijaspore u socio-ekonomski razvoj

Masa/Podobjektivi 4.1: Jačanje saradnje sa dijasporom za održiv ekonomski razvoj Kosova

Akcija	Pokazatelji uspeha	Odgovorne institucije	Podrške institucije	Vremenski okvir	Finansijski izvor	Godišnji finansijski trošak	Komentari
4.1.1 Identifikacija biznisa i stvaranje njihovu umrežavanje	a) Povećanje broj biznisa koje su članice; b) Broj učesnika iz poslovnih mreža u izradu razvojne politika.	MzD	NVO u Dijaspori	K4 2013	Budžet Kosova i Članstvo u mrežama	25,000.00	
4.1.2 Izdavanje periodičkog biltena za biznisa dijaspore "InfoBiz" za podršku mreže i biznisa On-line (portali) slanje elektronske verzije	a) Izdavanje najmanje 4 puta godišnjom; a) Pružanje dodatne informacije i pokazitelja uspeha. Ažuriranje informacija o zakonodavstvo za razvoj biznisa i poreskog sistema; b) Promovisanje postojeće uspešnog biznisa na Kosovu iz dijaspore; c) Promovisanje novih uspešnih biznisa; d) Promovisanje uspešnih stručnjaka u dijaspori.	MzD	MTI, MF, MER, ASK, CBK, NVO/mreže u Dijaspori	2014 - 2016	€ 2,000.00		Mreže da štampiraju i distriburiraju časopis za članove mreže . Ovo izdanje će imati pozitivan uticaj na ohrabrenje biznisa dijaspore da stvore sopstvene mreže

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>4.1.3 Podršku na stvaranje Globalne poslovne mreže dijaspori.</p>	<p>astvaranje globalne mreže sa učesnicima iz cele dijaspori (Generalna skupština može da služi i da ima ovu mrežu za biznes)</p>	<p>MzD</p>	<p>NVO/ Mreže u dijaspori i Kosovu, Poslovne asocijacija</p>	<p>K1 2015</p>	<p>€ 25,000.00</p>		<p>Koordinacija sa akcijom 4.2.1 (baza podataka za biznisa), posto doprinosi na privlačenje biznisa u postojeće i nove mreže)</p>
<p>Masa/Podobjektivi 4.2: Promovisanje direktnih strani investicija iz dijaspori na Kosovu</p>							
<p>4.2.1 Organizovanje i učešće u poslovnih sajama dijaspori na Kosovu</p>	<p>a) Najmanje 1 sajam, tokom godinu na Kosovu; b) najmanje jedan sajam ili učestvovanje u raznim sajmovima za promovisanje Kosovske proizvodnje u dijaspori.</p>	<p>MzD</p>	<p>MTI, MER, ostalih ministarstva i druge organizacija.</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>30,000.00</p>	
<p>4.2.2 Organizovanje konferencija za promovisanje investicija dijaspori na Kosovu .</p>	<p>a) Najmanje 2 konferencija tokom godinu.</p>	<p>MTI i MER</p>	<p>MzD, Privredne Komore i relevantne mreže</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova i donatori</p>	<p>60,000.00</p>	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>4.2.3 Organizovanje i učešće na forumima (sastanci sa nekoliko ciljeva : B2B razmena informacija , umrežavanje i promociju preduzeća) .</p>	<p>a) Njemanje jedan forum na Kosovu; b) Učešće Kosova i Dijaspore najmanje u jedan međunarodnog bizneska foruma</p>	<p>MTI, MER</p>	<p>MzD, Privredne Komore i relevantne mreže</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova i donatori</p>	<p>30,000.00</p>	
<p>4.2.4 Izgradnja kapaciteta Kulturnih Centara u dijaspori za povezivanje preduzetnika dijaspore sa poslovnim mogućnostima na Kosovu .</p>	<p>a) jedan kvalifikovani službenik za svaku KCKDM iz Dijaspore.</p>	<p>MzD</p>	<p>MTI, Ambassade i mreže u dijaspori</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova i donatori</p>	<p>10,000.00</p>	
<p>4.2.5 Davanje nagrade / priznanja za najuspešni biznisa dijaspora koje investirao je u Kosovu</p>	<p>a) povećanje broj kandidata / predlagač za ove nagrade / priznanja (u skladu sa propisima koji su na snazi) .</p>	<p>MzD</p>		<p>Svake godine</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>Budžetska linija</p>	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>4.2.6 Davanje i pronalaženje informacija o potrebama preduzeća dijaspora u Opštini.</p>	<p>a) Opštinski sajtovi da imaju posebnu seksiju za Dijasporu; b) MzD da ima poseban link za svaku opštinu; c) Stranica MzD da održava nove mogućnosti za investiranje od svake opštine (highlight).</p>	<p>Opštine</p>	<p>MzD dhe MAPL</p>	<p>K2 2014</p>		<p>0.00</p>	
<p>Masa/Strateški podobjekti 4.3: Olakšanje investicije iz Dijaspore na Kosovu</p>							
<p>4.3.1 pojednostavljenje procedura za uklanjanje carine na sirovine za preduzeća iz dijaspora na Kosovu</p>	<p>a) Imenovanje odgovornog službenika da prikupi zahteve od biznisa dijaspora, kao i da prati procesa da zatvaranja.</p>	<p>MzD</p>	<p>MF</p>	<p>K1 2014</p>		<p>0.00</p>	<p>zaposlenih službenici u MzD-u</p>
<p>4.3.2 promena poreskih zakona za uklanjanje poreza o opreme za rad novi biznisa .</p>	<p>a) Promena Zakona o PDV</p>	<p>MF</p>	<p>MzD</p>	<p>K3 2014</p>		<p>0.00</p>	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

<p>4.3.3 Uključivanje biznisa iz dijaspora u ekonomski/poslovni industrijski parkovi, tehnološki parkova i poslovnih inkubatora.</p>	<p>a) povećanje broj kompanija dijaspora koji su pristupni u ovim ekonomskim zonama(n.p motivisanje sa povoljnom kiriju, bezplatan parking)</p> <p>b) Olakšice u vezi sa snabdevanjem električnom energijom ;</p> <p>c) informacije o industrijskim zonama , dostupno na sajtu opštine .</p>	<p>Opštine, MTI, MER</p>	<p>Donacije</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>0.00</p>		
<p>4.3.4 Ohrabrenje dijaspora za aktivno učešće u projektima javno- privatnog partnerstva</p>	<p>a)Predstavljenje mogućnima za JPP u opštinama, na veb stranicu posvećeno za Dijasporu;</p> <p>b) Povećanje broj učesnika dijaspora u JPP</p>	<p>MF</p>	<p>Opštine, MER, MTI i MzD</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>0.00</p>		<p>Opštine imaju veb sajtove, samo dodajte ove opcije u odeljku za Dijasporu</p>
<p>4.3.5 Pregovaranje bilateralne sporazume sa ključnim zemljama destinacije kako bi izbeglo dvostrukno oporezivanje , promociju investicija i garancije o zaštiti investicijama .</p>	<p>a) Najmanje jedna inicijativa o sporazumu tokom godinu sa zemaljama gde ima dijasporu.</p>	<p>MTI</p>	<p>Ministarstva linija(MIP i MF)</p>	<p>2014 - 2016</p>	<p>Budžet Kosova</p>	<p>0.00</p>	

Matica akcionog Plana za sprovođenje strategiju o Dijaspori i Migracije 2013-2018

4.3.6 Promocija posebnih bankarskih proizvoda za pripadnike dijaspora .	a)Stvaranje najmanje dva dodatna bankarskih proizvoda za dijasporu	Komercijalne Banke	MzD, CBK i mediji na Kosovu i dijasporu	K4 2016		0.000	
Masa/Strateški Podobjektivi 4.4: Promovisanje povratka ljudskih potencijala							
4.4.1 Identifikacija i angažovanje stručnjaka različitih profila da se bave sa različitim profesionalnim programima na Kosovu .	a.Identifikovane institucije koje imaju potrebe za angažovanje stručnjaka raznih profila iz dijaspora. bBroj angažovanih stručnjaka; cBroj razvijenih programa	MzD	Svih javni institucija	2014 - 2016	Budžet Kosova i donaciji	50,000.00	Ovaj aktivnost će se održati nakon objavljivanje registra za dijasporu u kome će se definisati profil naučnika i istraživača iz dijaspora.